

Taal, identiteit en erfgoed als dynamisch proces:

**stedelijke taalpraktijken om erfgoed
te definiëren en te beleven**

Stefania Marzo & Astrid Cleeren

Inleiding

Erfgoed = voortdurend veranderend proces

Stedelijke omgangstalen
= vaak ondergewaardeerd, maar belangrijke bron voor
erfgoed

Limburg + jongeren + identiteit

Wat zijn stedelijke omgangstalen?

- Niet alleen slang of jongerentaal, maar talen die ontstaan in stedelijke of industriële contexten waar veel minderheidstalen samenleven
- Taalcontact en *lingua franca*
- *Hybridisering*: mengvormen van dialect, Nederlands, andere talen (Engels!), maar ook Arabisch, Sranan, en vroeger Italiaans ...
 - Niet “gebrekkig”, maar creatief en identiteitsvormend (hiphop)
- Expressie van identiteit en *belonging*:
 - *wie ben je, waartoe behoort je en tot welke groep wil je behoren?*

Taal als immateriele erfgoedvorm

- Taal is niet statisch → voortdurend in beweging
- Wie bepaalt wat “behouden” wordt?
- Jongeren als actieve deelnemers want zij hebben nood aan ‘belonging’
- Taal krijgt ook vorm in de kunsten

“L’identité culturelle est tout le temps en mouvement, elle est toujours changeante”. L’héritage qu’on reçoit, on en fait quelque chose et on crée un nouvel héritage pour la génération suivante.

Il y a quelque chose qu’on veut garder et quelque chose qu’on veut laisser”.

Sidi Larbi Cherkaoui, danser en choréograaf.

Language & belonging?

The logo for Sjibbolet, featuring the word "Sjibbolet" in a white, sans-serif font centered within a solid magenta rectangular background.

- Taal is niet enkel communicatie:
→ het *verklankt* wie je bent, waar je bij hoort
- Jongeren gebruiken taalvormen om grenzen te trekken:
→ *wij* versus *zij*

Belonging en taaldiversiteit

- Leonie Cornips: *taalgebruik als performatieve praktijk*:
aan de hand van taal kan je uitdrukken waar je bij wil behoren
- Daarom creëren jongeren vaak een ‘*eigen taal*’
→ nieuwe identiteitsvormen

Yuval-Davis (2006): *belonging is about emotional attachment and social location*

Limburg: Taal en migratiegeschiedenis

- **Vóór de mijnbouw:** regionale dialecten (Genks, Berings, ...)
- **Tijdens de mijnbouw** (20e eeuw): instroom andere culturele groepen en minderheden
- Ontstaan van **hybride taalvormen:**
betekenis en functie van deze taalvormen **veranderen voortdurend**.

Taalcontact in de Limburgse mijnen: de Italianen

Taal van afkomst	Lokale taal	Andere talen
Lokaal dialect	Vlaams (dialect)	Duits
Regionale varianten van het Italiaans	Waals (dialect)	Pools
(zelden) Italiaans	(zelden) Nederlands	Russisch
		Arabisch
		Turks
		Grieks, Spaans

Stedelijke omgangstalen in Limburg: Citétaal

van Limburgse mijnwerkerstaal

➡ stedelijke omgangstaal

Hoe ontstaan?

- Gastarbeiders uit Italië, Marokko, Griekenland, Turkije, Spanje etc.
- Mijncités
- Weinig contact met het Nederlands

Tweede, derde en daaropvolgende generaties

- Naar school in het Nederlands
- Ontwikkeling van **eigen identiteit**
- Taal als expressiemiddel
 - Hiphopscene
 - Graffiti
 - ...

Ruimte De Kracht

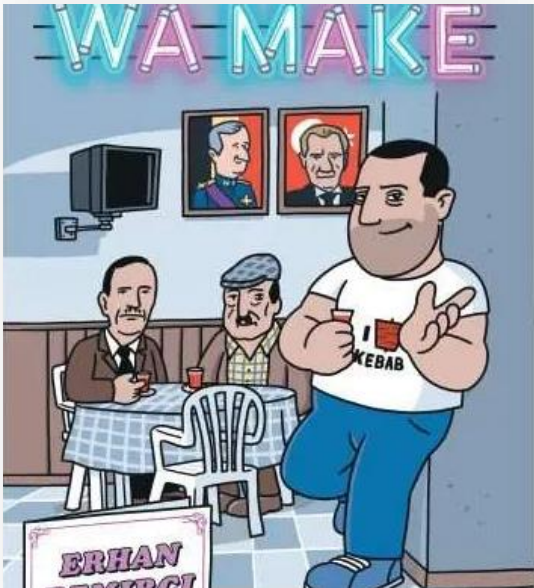

Citétaal?

- Nu bekend als 'Genks'
- Populair onder Limburgse jongeren
- Uiting van multiculturele én lokale identiteit

Kenmerken:

- de palatalisatie van /s/ in [ʃ] waardoor 'stijl' wordt uitgesproken als 'sjtiyl'
- de overgeneralisatie van het lidwoord 'de' en aanwijzend voornaamwoord 'die'
- Vies als intensifiërend bijwoord

Verspreiding van Citétaal

- Hiphopscene
- TV series (Safety First)
- Comedy
- Politieke campagnes
- Sociale media (tiktok, ...)

➔ Uitdrukking 'cool'

Dus: *belonging* via taal in Limburg?

- *Belonging* = gevoel van thuishoren, erkend en gezien worden binnen een groep of ruimte
- Je construeert *belonging* via gedrag en taal
- Niet vast, maar veranderlijk
- Belangrijk bij migratie, jeugd, stedelijke diversiteit: nood aan legitimering

*Wat zien wij hier geschieden
Op onze kolenmijn
Waarom die vreemde lieden?
Die moeten hier niet zijn!
Waarom die Italianen?
Zijn Belgen dan niet goed?
Durft hij zich schuldloos wanen
Die hen hier komen doet!*

Refrein

*Men wil ons hier verdrijven
Maar Belgisch volk is vrij
Wij willen meester blijven
In onze Maasvallei*

Een plaats toe-eigenen: nieuw genks?

*De mijntijd is voorbij,
velen hebben niet
gezwegen*

*Maar fuck ABN, **hier**
wordt algemeen cités
gepraat.*

(3600, de ruimte de kracht,
diverse artiesten 2009)

Zie [Doreleijers & Vierendeels \(2024\)](#)

Belonging als dynamisch proces

- PhD-project: +/- 40 interviews met sprekers tussen 20 en 45 jaar oud
- Proces van belonging blijft spelen
- Jongeren: taal als krachtige tool om 'erbij te horen' (belonging)
- Volwassenen: verzoening tussen verschillende aspecten van culturele identiteit

Participatie van jongeren in erfgoedpraktijken

- Erkenning van hun taalgebruik als **legitieme uitdrukking**

 Participatief erfgoedbeleid?

Slot

- Belang van meertaligheid en taaldiversiteit
- *Belonging* als rode draad in erfgoedbeleid van de toekomst

Wij zijn van hier.
Want wij komen van ver
om van hier te zijn.

Els Beerten

-
- Wat betekent het om “thuis” te klinken?
 - Moet stedelijke jongerentaal worden erkend als erfgoed?

Discussie?